

ACC. N:R M. 15498 : 1-6.

Landskap: *Dalsland* Upptecknare: *Anders Larsson, Höögästen*
Härad: *Valbo* Berättare: " " "
Socken: *Rännelanda* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1957* Född år *1890* i *Rännelanda*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Årshögtiderna och deras firande. s. 1-6.

Upprop 22/11 1956

Högtidernas firande i nuvarande tid.

De kyrkliga högtiderna har fört firats mera högtidligt i vår bygd än vad som nu sker. Avmåttningen har skett så småningom liksom allmogem inte nu besöker gudstjänsterna i kyrkan så ofta som förr. Men man håller fortfarande av de kyrkliga högtiderna på vilka kyrkans grund vilar. Det är särskild stämning vid kyrkans tre stora högtider.

Jag skall nu i kortbet nämna något om firandet i mitt hem och gör detta i kyrkvårets följd.

I advent tändes en adventstjärna som hänges i fönstret som vetter till landsvägen. Detta är den enda avordningen i hemmet. Stjärnan tändes morgon och kväll intill julen.

Upprop

22/11 1956

1.

Vid Lucia bjuder man på extra kaffe med luciabullar rätt tidigt på morgonen. För en tid sedan sagts att den som gick sist ur bädden på luciamorgonen blev i "lussekistan" och detta ville man inte varför det då var ett tävlande med att komma ur bädden. Det var mest barnen som fäste sig vid detta. Namerna talas vi inte så mycket om "lussekistan". Man gör sina dagliga arbeten som vanligt och något övert högtalighällande blir det inte.

Julen firas fortfarande på traditionsenligt sätt. Men julstöket före julen har undergått betydlig förenkling. Men vi ystar ett par julostar i oktober som påbörjas på julafton. Då bakas flera olika slags bröd, kakor limpa och olika slags kaffeliök. Det ska vara gott. Till julen ha vi också alltid lutjisk vilken blöt lägges på Annadagen den 9 december. Till julbordet hör bl.a. skinka, svagdricka och rikligt med annan mat.

På julaftonen uppsättes ett par sparrnekar av haore som bindes vid toppen av var sin gran. Klockan 12 på julaftonen ringes julen in i kyrkan. Detta vill man gärna höra på. Då ringes med kyrkans alla fyra klockor.

Till julen kommer de av barnen som är borta hem för att göra julen i hemmet och detta förhöjer julfirandet. På julaftonskvällen kommer tomten med sin påse och delar ut julklappar till alla familjemedlemmarna. Numera är det den yngste pojken, nu 13 år, som tjänstgör som tomt, för en har det varit en av de äldres pojkar.

Julgranen klädes med eldelysning och julgranspyndades på julaftonens förmiddag, då också rummen dekorerades med girlander och dyligt. Julgranen hålles mestadels tänd hela julen på kvällarna och ibland på morgnar.

På juloften är det gudstjänst kl. 7. Så många som möjligt av familjer medlemmarna gå eller åka då dit. Där är kyrkan fullsat och den är prydd med ett par julgranar i koret. Det är högtidligt när församlingens ständes sjunger psalmen "Var hälsad stans morgonstund".

Förut har brännvin hört till julens firande men nu har vi inte det.

På tredje dag jul ha vi förut hälsat på hos mors föräldrahem. Nu hälsar vi då på hos någon släkting. Även längre fram i julen gör vi gärna någon visitt. Dagarna mellan jul och nyår firas som juldagar och endast obetydligt arbete utföres då. Dagarna äro då också korta. Nyårsdagen firas som näst juldagen i högtidlighet. Den infaller i julen och utgör en gräns mellan tvänne år. Det gamla har gått och det kanner vi det nya kommer och det vet vi inget om.

Trettonde dagen är den tredje högtiden i julen och denna beträcker vi i högtidsbåseende som en vanlig söndag

Den fjärde och sista högtiden i julen är tjugonde-
dag Knut den 13 januari. Då är julen slut och då
börjar vanliga vardagar.

Aftonen eller dagen före dessa fyra julhögtider
högtidighålles i rätt hög grad, julafton, nyårsafton,
tjtondeafton och tjugonde afton. Då vankas extra
försplågnad i anledning av högtiden. De tre sista
av dessa julhögtider betraktas inte numera
som några betydande högtider. "Användag trett
är julen slutt och tjugondag knut är julen slut."
Vårfrudagen och fastlagen firas som vanliga söndagar.

Påsk firas som en stor högtid. Påskafton ätes ägg.
De yngre firar påskafton med påsksmällor och
de yngsta med påskbrev. På kvällen eldas ännu
påskfyror på höga bergkullar. För de äldre utgörs
påskens tvänne helgdagar den största betydelsen
Vi har ett jordbruk att sköta.

Valborgsmässa firas icke. Första maj firas endast med flaggning. Arbeten utföres som en vanlig vardag.

Pingst och midssommar äro tvådagars högtider av betydelse då våren och sommaren har kommit. Dagens längd och markens grönska präglar dessa högtider. Naturen är vacker och vi njuter av den.

Martens firas inte.

Alla helgona dagen firas som vanlig söndag.

Vi högtidligt håller samtliga sön- och helgdagar året runt. Det är så skönt att få koppla av de vardagliga arbetena och få känna sig fri. Husmor har visserligen mycket att göra även då och så måste vi sköta husejeren men det råder likväl en frihet och högtillig stämning på söndag, vilodagen. Vi värderar söndagsfriden.